

Espiar és un art

Narrativa

La maledicció d'Edgar

Marc Dugain

Traducció de Josep Tarragona i Castelló
Pagès Editors. Lleida, 2006

Eva Comas

Les persones que tenen caràcter de gat i fiquen el nas a tot arreu, aquells a qui la curiositat els assalta com un vici, els que es passen el dia preguntant, investigant, espiant, a aquests, deia, més els val estar allunyats dels homes amb poder. Saber els secrets i les febleses dels més rics i poderosos et converteix en el seu enemic i, tret que estiguis disposat a lluitar, més val que et blindis una protecció i et retiris.

Edgar Hoover tenia caràcter de gat i estava disposat a lluitar. Va ser el director de l'FBI durant gairebé 50 anys i coneixia amb pèls i senyals la vida privada i les baixeses dels polítics i els empresaris més poderosos del món. Era com la portera de l'escala dels presidents dels EUA.

Recentment, l'escriptor en llengua francesa Marc Dugain (Senegal, 1957) ha aprofitat el perfil d'espia d'Edgar Hoover per escriure una obra sensacional, *La maledicció d'Edgar*. Narrada en clau fictícia, com si es tractés de les memòries del seu ajudant i amant Clyde Tyson, la novel·la descriu un dels personatges més intrigants i subversius que ha conegut la història, només comparable amb el Fouché de Stefan Zweig. S'hi retrata un home que no té cap mena d'escrúpols per embrutir-se a les clavegueres i els desguassos del poder; i que ha fet un art de la seva feina d'espia. Racista, misogin, anorèxic i marcat per un pare amb les facultats mentals alterades i una mare omnipresent, el Hoover de Dugain és malpensat i paranoic, amb una homosexualitat mal assumida, una ira desbocada quan les coses no surten com ell vol i crisis d'ansietat constants. Amb aquestes credencials no és d'estranyar que un dia acabés passant per un divan. Però l'experiència tan sols va servir perquè a partir d'aquell moment Hoover projectés el seu odi cap als psicoanalistes:

El novel·lista senegalès en llengua francesa Marc Dugain. SP

"El problema és que aquests païos són tots comunistes. Jueus i comunistes. Marx era jueu, i Freud, també. La psicoanàlisi és una manifestació de l'arrogància suprema dels jueus, tan pagats d'ells mateixos que són els únics que mai no han fet proselitisme religiós".

El Hoover del llibre actua com una ombra que ho sap tot sobre tu i que, si no fas el que ell vol, ho aireja. Aficionat com ningú a les escoltes telefòniques, les seves armes per mantenir-se al càrrec i poder continuar movent els fils del poder entre bastidors són la calúmia i la difamació. Per poder entendre la perversitat del personatge només cal pensar que el senador McCarthy era una creació seva i que, com indica el seu ajudant Clyde Tyson, l'odi fervent dels americans cap a les esquerres neix d'una llavor que va plantar el mateix Hoover: "El prodigi més gran que vam aconseguir va ser no definir mai amb exactitud què era el comunisme. Era un terme genèric que feiem servir per denunciar qualsevol comportament, actitud, pensament o intenció que es desviessin del camí correcte".

La maledicció d'Edgar és una novel·la que fa riure sense descans, amb uns diàlegs devastadors. Al llarg de les pàgines ressona amb força la veu de Hoover insultant els seus ene-

mics, omplint-se la boca de prejudicis, llançant exabruptes contra totes les minories. Potser el qui queda més malparat és el pare del president Kennedy, Joe Kennedy, de qui Hoover arriba a afirmar que és un energumen, un obcecat i "un paio decidit, a imatge dels homes ambiciosos que es proposen un objectiu per a la vida des de molt joves i penquen sense descans per assolir-lo sense cap mena de consideració per aquells, febles o forts, que cometin l'error d'interposar-se en el seu camí". Però això no és res. Nixon és tractat d'imbècil; Roosevelt, d'elefant monàrquic; John Kennedy, de faldiller impenitent "amb la pròtata de la mida d'una síndria", i el seu germà Bob, d'orgullós i malvat gratuït. Ja era hora de veure els grans de la història a l'alçada del betum i tot plegat amb un llenguatge directe i viu que ha trobat una excel·lent traducció al català de la mà de Josep Tarragona.

La novel·la repassa els moments públics més rellevants i populars de la història dels EUA, però vistos des d'una òptica privada. L'assassinat de Kennedy i la mort de Marilyn Monroe són investigats per aquest fanàtic de l'ordre i de les antiguitats que era Edgar Hoover: un home que, com tots aquells a qui espia, es comportava com una llegenda abans d'haver demostrat res.

Busquets ha publicat un recull de relats. MIQUEL ANGLARILL

Encara, la vida

Narrativa

Terra cremada

Antoni Mas Busquets

Quaderns Crema
Barcelona 2006

Enric Castelló

El seu primer recull de contes fou *Fibra òptica* (1999) i fa quatre anys va publicar-ne un altre, *Sortida d'emergència*, on comença a bastir un univers propi de personatges complexos, gent que afronta una existència difícil. *Terra cremada* és un pas més d'Antoni Mas en aquest camí, una col·lecció de set relats que indaguen sobre la complexitat dels humans, les nostres pors, les desil·lusions, la dificultat quotidiana.

S'ha dit de Mas que és psicòloga. Presenta històries sobre la pèrdua de la dignitat, la decadència de l'entorn o el pas del temps. A *L'avenir avui* un malalt mental recorre els seus sentiments i sensacions. És potser un dels relats més colpidors: el personatge neuròtic pateix quan la seva dona marxa amb el seu suposat amant, mentre ell camina perdut per la ciutat, intentant no caure en l'obsessió

paranoica. *La vacant* explica la tornada d'un jove al poble i el seu treball eventual en una grisa sucursal bancària on els empleats, per sobreviure, cultiven "la curiositat dels petits esdeveniments del seu món amb la passió voraç del col·leccionista".

El passat es reivindica i determina sovint el futur dels personatges de Mas, com els adults que intenten refer les seves vides: relacions de gent granada que se sent sola, que s'ajunta només per no aïllar-se per sempre. Homes madurs que gaudeixen de la seva solitud, però que també la viuen amb cert vertigen, i dones buides, que no troben la felicitat; convivències frustrants i malalties.

L'estil d'aquest escriptor és acurat, espurnejat amb idees profundes, ben delimitades, precises i colpidores. Planteja un món empedreït, realista i amb ambients grisosos, un univers reclus amb el teló de fons d'un paisatge depredat, on els homes han perdut les referències. Palma, Mallorca en general, apareix com un rerefons maltractat, on l'especulació i la deixadesa han deixat pas a paisatges grotescos, una terra cremada que no pot allotjar una humanitat sana.

El sotmetiment de Catalunya de 1714

Assaig

Felip V contra Catalunya

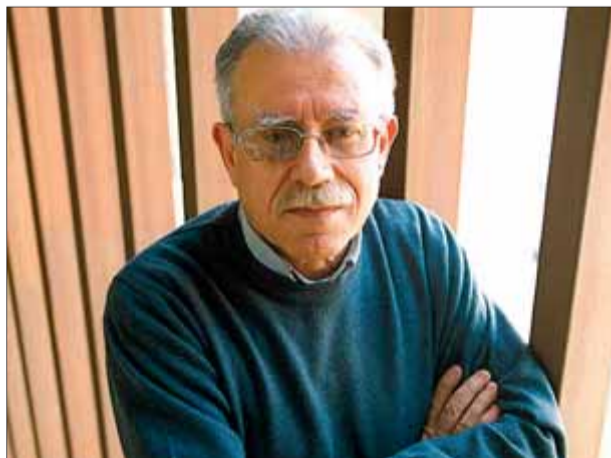
Josep Torres i Ribé

Rafael Dalmau Editorial
Barcelona, 2005

Ferran Aisa

Josep M. Torres i Ribé, catedràtic d'Història Moderna a la Universitat de Barcelona, és autor de diversos llibres d'història, entre els quals destaca *La Guerra de Successió i*

els setges de Barcelona (1999). El nou assaig amplia considerablement l'estudi d'aquell decisiu període de la història de Catalunya. Torres i Ribé amb el seu treball descriu la situació dels catalans després de l'11 de setembre del 1714 i la repressió que va seguir a la instauració del Decret de Nova Planta, per tal de doblegar la nació catalana i integrar-la en el regne d'Espanya. A la vista dels fets exposats per l'autor es pot fer un paral·lelisme entre el 1714 i el 1939, quan nova-

L'historiador Josep M. Torres i Ribé. CRISTINA CALDERÉ

ment Catalunya era vençuda en una guerra i sotmesa al règim dictatorial. La repressió contra les institucions, els privilegis o l'Estatut, la llengua i la cultura catalana va tenir les mateixes directrius les dues vegades.

Repressió. L'assaig té dues parts ben diferenciades. En la primera estudia la fase final de la guerra, on l'autor fa aportacions documentals noves, fruit de l'acurada investigació realitzada en diversos arxius de Catalunya, d'Espanya i de França. En la

segona part, l'autor presta atenció a l'abast de la repressió dels vencedors, que va ser més important que la que podíem imaginar. Aquí està la comparança en el paral·lelisme amb la repressió franquista de 1939.

Jaume Sobrequés i Callicó, autor del pròleg, afirma: "L'objectiu, el 1714 i el 1939, és el mateix: posar fi al que restava de la independència o de l'autonomia de Catalunya i dissoldre el país en el magma de Castella o d'Espanya, el nom no fa la cosa".